

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Hubert Wrzeszcz

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z wniosku S. A. N.
przeciwko obowiązanemu W. R. J.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 14 lutego 2013 r.,
zażalenia wnioskodawcy
na orzeczenie o kosztach zawarte w pkt II. postanowienia
Sądu Apelacyjnego [...]
z dnia 30 kwietnia 2012 r.,

- 1. zmienia zaskarżone postanowienie w ten sposób, że nie obciąża wnioskodawcy kosztami postępowania zażaleniowego,**
- 2. zasądza od W. J. na rzecz S. N. kwotę 157 (sto pięćdziesiąt siedem) zł tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w G. udzielił S. N. zabezpieczenia jego roszczeniu o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w ten sposób, że zakazał obowiązanemu W. J. zbywania i obciążania stanowiącej jego własność nieruchomości w postaci działki gruntu o powierzchni 0,3 ha położonej w S. przy ul. W. 10, mającej urządzoną księgę wieczystą nr [...], prowadzoną przez Sąd Rejonowy w G. Ponadto Sąd Okręgowy wyznaczył uprawnionemu termin dwóch tygodni do wytoczenia przeciwko obowiązanemu powództwa o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną oraz orzekł o kosztach postępowania należnych wnioskodawcy od obowiązanego. Na skutek zażalenia obowiązanego, Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2012 r. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że wniosek o udzielenie zabezpieczenia oddalił oraz uchylił zaskarżone postanowienie w części określającej termin na wniesienie powództwa i orzekającej o kosztach postępowania. Nadto zasądził od wnioskodawcy na rzecz obowiązanego kwotę 1847 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego. Z uzasadnienia postanowienia wynika, że o reformatoryjnej treści rozstrzygnięcia zadecydowała zmiana okoliczności zaistniała po wydaniu zaskarżonego postanowienia. Wnioskodawca zamierzał wystąpić ze skargą pauliańską przeciwko obowiązanemu jako nabywcy nieruchomości uprzednio stanowiącej własność dłużniczki wnioskodawcy. Tymczasem, po wydaniu zaskarżonego postanowienia, wierzytelność, dla której zaspokojenia wnioskodawca zamierzał wszcząć egzekucję z darowanej obowiązanemu nieruchomości, została zaspokojona. Stan taki, uwzględniony przez Sąd odwoławczy zgodnie z art. 316 k.p.c., prowadził, zdaniem tego Sądu do wniosku, że zabezpieczone zaskarżonym postanowieniem roszczenie wnioskodawcy utraciło, w rozumieniu art. 730¹ k.p.c., przymiot roszczenia uwiarygodnionego, a tym samym odpadła ustawowa przesłanka udzielenia zabezpieczenia.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego, w części orzekającej o kosztach postępowania zażaleniowego, zaskarżył wnioskodawca. Zarzucił naruszenie art. 130² § 1, art. 108 § 1 w związku z art. 98 § 3, art. 744 § 1 i 2, art. 745 § 1 oraz art. 102 w związku z art. 745 § 2 k.p.c. We wnioskach skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi

Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie zmiany zaskarżonego postanowienia przez oddalenie wniosku obowiązane o zasądzenie kosztów postępowania. Żalący wniósł również o zasądzenie od obowiązane na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zażaleniu wnioskodawca wykazał, że nie wszczął skutecznie procesu o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, wobec zaspokojenia wierzytelności, ochrony której zamierzał domagać się powództwem. Złożony przez wnioskodawcę, w terminie określonym w postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia, pozew, został prawomocnie zwrócony przed datą orzekania przez sąd odwoławczy, wobec zaniechania uiszczenia należnej opłaty, z podanej przyczyny. Prawomocny zwrot pozwu skutkuje upadkiem zabezpieczenia (art. 744 § 1 k.p.c. w związku z art. 733 k.p.c.), a to z kolei oznacza, że orzekając w sprawie Sąd odwoławczy rozstrzygał o zabezpieczeniu, które już upadło. Mimo upadku zabezpieczenia, co z kolei pozbawiało sąd odwoławczy podstaw do merytorycznego rozstrzygnięcia o zażaleniu, nie można pominąć, że niewytoczenie powództwa z powodu uzyskania zaspokojenia czyniło wnioskodawcę uprawnionym do żądania od obowiązane kosztów postępowania zabezpieczającego. To, wynikające dla wnioskodawcy z uregulowania art. 745 § 2 zd. 2 k.p.c. uprawnienie, nie zostało zrealizowane. Wyjaśnić należy, że o kosztach postępowania zabezpieczającego, w myśl art. 745 § 1 k.p.c., sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Oznacza to, że w postanowieniu udzielającym zabezpieczenia Sąd pierwszej instancji nie powinien był rozstrzygać o kosztach tego postępowania. Jeżeli natomiast nie dochodzi do wytoczenia powództwa, norma art. 745 § 1 k.p.c. pozostaje niezrealizowana, a sposób rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zabezpieczającego reguluje § 2 tego artykułu. Jeżeli nie dochodzi do wytoczenia powództwa dlatego że, jak w sprawie niniejszej, obowiązany zaspokoił roszczenie uprawnionego, zwrot kosztów postępowania zabezpieczającego należy się uprawnionemu, przy czym o kosztach tych orzeka sąd na wniosek uprawnionego złożony w terminie przewidzianym w art. 745 § 2 zd. 1 k.p.c. W sprawie niniejszej wnioskodawca co prawda nie złożył wniosku o przyznanie mu kosztów postępowania zabezpieczającego, nie można jednak wykluczyć, że dostrzeżenie

przez Sąd odwoławczy tej regulacji mogłoby skłonić ten Sąd do zaniechania ingerowania w rozstrzygnięcie o kosztach postępowania orzeczonych przez sąd pierwszej instancji. Sąd Najwyższy nie jest jednak uprawniony do badania i rozważania możliwych postaci rozstrzygnięcia o kosztach, które w zaistniałej sytuacji noszą cechę kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego. Oceniając natomiast zasadność zaskarżonego postanowienia Sąd Najwyższy wskazuje, że zaspokojenie przez dłużnika roszczenia przed wytoczeniem sprawy nie pozwala wnioskodawcy traktować jako strony przegrywającej postępowanie zabezpieczające. Wbrew pogładowi Sądu odwoławczego, wnioskodawca nie miał obowiązku cofnięcia wniosku o udzielenie zabezpieczenia; od takiego obowiązku zwalniał wnioskodawcę upadek zabezpieczenia, cofnięcie bowiem wniosku o udzielenie zabezpieczenia, które, udzielone, z mocy prawa już upadło, byłoby czynnością procesową bezprzedmiotową. Na sądzie natomiast spoczywał obowiązek dostrzeżenia stanu upadku zabezpieczenia oraz obowiązek, przy braku wniosku wnioskodawcy złożonego na podstawie art. 745 § 2 zd. 2 k.p.c., w terminie w tym przepisie wskazanym, jedynie umorzenia postępowania zażaleniowego.

Z przedstawionych przeto przyczyn Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁶ k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 394¹ § 3 i w związku z art. 398²¹ k.p.c.